

democraat

uitgave: politieke partij democraten '66

2
77

UITNODIGING voor de voortzetting van de ALGEMENE LEDENVERGADERING 12 Maart in TIVOLI - UTRECHT

Op de Algemene Ledenvergadering heeft de voorzitter van het Hoofdbestuur zich genoodzaakt gezien het congres te schorsen, omdat de behandeling van het beleidsprogramma 1977 - 1981 en het verkiezingsprogramma niet tijdig kon worden afgerond. Amendementen kunnen niet meer worden ingediend. Het congresreglement is gepubliceerd in Democraat 6/1976 en 1/1977 en reeds vastgesteld.

C O N C E P T   A G E N D A

09.30 uur	1. Heropening door de voorzitter en voorstellen van de congresleiding.
	2. Benoeming notulen- en stemcommissie.
	3. Vaststelling agenda.
	4. Aanvulling financiële commissie en geschillen-commissie.
09.45 uur	5. Voortzetting discussie over het beleidsprogramma en ingediende amendementen; Stemmingen per onderwerp.
12.00 uur	6. Stemmingen over de op 4 en 5 februari j.l. reeds behandelde delen van het beleidsprogramma.
12.30 uur	7. Lunch.
13.30 uur	8. Discussie over het verkiezingsprogramma en ingediende amendementen; Stemmingen.
15.30 uur	9. Toespraak door Mw. Ineke Lambers - Hacquebard, kandidaat voor de Tweede Kamer.
16.00 uur	10. Mededelingen van de campagneleider.
16.15 uur	11. Politieke rede van Jan Terlouw.
16.45 uur	12. Sluiting door de partijvoorzitter.

T O E G A N G   E N   S T E M R E C H T

TOEGANG: De toegangsprijs voor het congres van 12 maart 1977 bedraagt f 10,- per persoon.

STEMRECHT: Op het congres van 12 maart hebben alleen de leden stemrecht, die aan hun contributieverplichting voor 1976 en/of 1977 hebben voldaan. Men ontvangt aan de balie een stemkaart indien men in de ledenadministratie voorkomt. Contributie kan aan de balie worden voldaan.

**secretariaat : Javastraat 6, Den Haag
telefoon : 070 - 453271 en 467188**

HOOFDBESTUURSRESOLUTIE NO. 1, AANGENOMEN OP DE ALGEMENE LEDENVERGADERING VAN 5 FEBR.1977
TE UTRECHT

De ALV van D'66, bijeen op 5 februari te Utrecht,
overwegende, dat de centrale thema's van D'66 als

- geestelijke vrijheid
- spreiding van macht
- een gezond bedrijfsleven in een gezond milieu
- de mens belangrijker dan het systeem

op een duidelijke manier in het beleids- en verkiezingsprogramma gestalte hebben gekregen,
dat een onafhankelijk D'66 de enige garantie is dat deze beleidspunten onversneden en in
onderlinge samenhang door de kiezers worden beoordeeld,

dat het gewenst is, dat zoveel mogelijk van dit programma onderdeel wordt van het program-
ma van het volgende kabinet,

dat de eerste en meest voor de hand liggende keuze is te proberen dit, na de verkiezingen,
te bereiken met de andere progressieve en de christen-democratische regeringspartners,

dat de kans om deze doelstelling te bereiken door deel te nemen aan een CDA-VVD coalitie
nihil moet worden geacht, gezien de verschillen in doelstelling en in de stellingname over
niet-programmatisch geregelde politieke kwesties,

besluit, dat D'66 daarom zelfstandig en uitgaande van zijn eigen programma de verkiezingen
zal ingaan en daarna zal streven naar de vorming van een coalitie met de PvdA/PPR en het
CDA,

en gaat over tot de orde van de dag.

HET HOOFDBESTUUR

Volgorde Kandidatenlijst Tweede
Kamerverkiezingen 1977

1. Jan C. Terlouw	27. Hendrik Potman
2. Laurens J. Brinkhorst	28. Maarten Verwey
3. Hendrik J. Zeevalking	29. Richard P. ten Have
4. Erwin Nypels	30. Willem Maarse Nzn.
5. Chel Mertens	31. Gerhardus J.M. Derksen
6. Maarten B. Engwirda	32. Walter C.L. Zegveld
7. Jozina J. Lambers - Hacquebard	33. Aren Bestman
8. Meta M. van Beek	34. Johannes B. Coorengel
9. Elida K. Wessel - Tuinstra	35. Eduard Schiks
10. Wim Dik	36. Leonardus A. Welters
11. Suzanne C. Bischoff van Heemskerk	37. Albert H. van Wijk
12. Salomon Schuijjer	38. Hubertus M.C. Oosterbeek
13. Anna E.M. Desain	39. Willem Schouten
14. Ila Schoutsen	40. Jan E.P. Zuidhoff
15. Harry Geelen	41. Cornelis R. Cornelisse
16. Jan van den Hazel	42. Peter W.A. Overdiep
17. Jan de Lange	43. Willem Haartman
18. Jan Feenstra	44. Martinus G. van Kleef
19. Willem de Jonge	45. Petrus B. Verschuur
20. Gerben B. van Dijk	46. Frans A. Kortz
21. Pieter W. van Baarsel	47. Hendrik L. van der Wende
22. Paul H.B. Wessels	48. Paul J.H. de Roo
23. Petrus C.M. Peperkamp	49. Hans Limper
24. Frans K.L. Rogier	50. Adriaan van der Geest
25. Ernst C. Bakker	51. Joannes H.J. Sieverding
26. Martin M.P. Korsten	

campagnenieuws

1. Tijdens het congres op 5 februari jl. is de verkiezingscampagne van start gegaan. Op naar 25 mei !
Op naar een vernieuwde inbreng van D'66 in de Nederlandse politiek !

Dat U dit laatste - als Democraat - van belang acht mocht al blijken uit de succesvolle leden- en handtekeningenactie.

Jan Terlouw heeft met zijn voorwaarden bereikt dat de organisatie van D'66 in één klap weer opgebouwd werd. Dit is noodzakelijk om als partij weer te functioneren en vooral nu om de verkiezingscampagne succesvol te laten verlopen.

Naast Uw activiteiten tijdens de campagne hebben wij voor de campagne geld nodig, véél geld, Uw geld ! Uw geld om stickers te kopen, folders, verkiezingsprogrammas, posters; ook om de organisatie te betalen en nog veel meer.

Onlangs ontving U een acceptgirokaart die van Uw naam en adres was voorzien. Als U het nog niet gedaan hebt, verzoeken wij U een bedrag over te maken waarmee U het ons mogelijk maakt alles te doen wat noodzakelijk is om zoveel mogelijk kiezers te informeren en op D'66 te laten stemmen.

Geeft U wat in Uw vermogen ligt ! (het kan fiscaal aantrekkelijk zijn).

Bij voorbaat dank !

2. Omdat niet alles van één kant kan komen - n.l. uit Uw portemonnaie - drukken we in deze Democraat coupons af. Met deze coupons kunt U nieuwe leden aanmelden en/of bijdragen laten storten in het verkiezingsfonds.

Wij vragen aan U om met deze coupons Uw familieleden, collega's, personen waarvan U verwacht dat zij D'66 sympathiek gezind zijn - misschien wel dezelfde mensen die bij U een handtekening plaatsten - te verzoeken lid te worden en/of een bedragje over te maken voor het verkiezingsfonds.

Enige routine deed U al op tijdens de handtekeningenactie !

Wij realiseren ons dat wij een groot beroep op U doen. Bedenk dat een goede vertegenwoordiging straks in de Tweede Kamer U grote voldoening zal geven.

Henk Zeevalking,
Campagneleider

Ondergetekende

Naam: .....
Voorletters: .....
Adres: .....
Woonplaats: .....
Handtekening: .....

Wenst lid te worden van Democraten '66.

Wenst D'66 financieel te steunen en stort
 f 25,- f 50,- f --,- in het verkiezingsfonds.
Hij/zij betaalt na ontvangst van een acceptgirokaart.

S.v.p. aankruisen wat van toepassing is en opsturen in gefrankeerde enveloppe naar: D'66, Postbus 1966, Amsterdam.

De handtekeningenactie is - na een aantal aansporingen - een groot succes geworden. Op 5 februari - de dag van het congres - bedroeg de totaalstand 88.938. Een woord van waardering is hier zeker op zijn plaats, omdat het er dan toch van gekomen is dat U toch de straat bent opgegaan om met politieke argumenten voorbijgangers, burens, kennissen, enz. over te halen hun handtekening te plaatsen. Knap gedaan !

Wie schetste echter onze verbazing, toen we middels diverse telefoontjes kennis namen van de teleurstelling van een groot aantal leden ! Teleurstelling, omdat zij - nu de handtekeningen er eenmaal waren - niet meer de straat op konden ! Deze teleurstelling is begrijpelijk omdat men ervaren had dat door de handtekeningenactie veel sympathie voor D'66 was gebleken. Het is vanuit deze handtekeningen-ervaring dat wij de volgende activiteit aan U voorleggen :

Straatactie II

De handtekeningenactie heeft ertoe geleid dat wij aan minstens 88.938 Nederlanders even aandacht hebben gevraagd voor D'66. Een gedeelte van deze mensen zal niet op D'66 stemmen omdat zij meer sympathie hebben voor een andere politieke partij. Wel hebben we bereikt dat deze 88.938 Nederlanders, door hun vluchtige ontmoeting met een lid van D'66, elke mededeling in de pers, radio, T.V. enz. zullen herkennen. Met een mogelijk positief gevolg - voor een groot aantal van hen - dat zij op 25 mei a.s. op D'66 stemmen.

Ons plan:

Momenteel wordt er gewerkt aan het ontwerp van een "meer-keuze schijf". Op deze veredelde "parkeerschijf" staan een zestal vragen afgedrukt over een zestal belangrijke D'66 programmapunten. Per vraag worden drie antwoordmogelijkheden aangegeven, waarvan één antwoord het D'66 antwoord is.

In eigen kring, in winkelcentra, kortom op de plaatsen waar U ook Uw handtekeningen vergaarde, vraagt U nu aan de kiezers van 25 mei a.s. of zij deze vragen of een aantal daarvan willen beantwoorden. Als op geen enkele vraag het "D'66 antwoord" gegeven wordt dan is er waarschijnlijk weinig eer te behalen. Positiever is het als 3 of meer antwoorden stroken met het standpunt van D'66. U kunt dan de ondervraagde het advies geven de D'66 folder door te lezen. U kunt hem/haar vragen of hij/zij op de hoogte gesteld wil worden van tijdstip en plaats van de bijeenkomsten van D'66. Tenslotte kunt U vragen of hij/zij tot (en ook na) 25 mei de informatie die door de pers/radio en t.v. gegeven wordt over D'66 zal willen blijven volgen. U laat het aan hem/haar over of hij/zij op 25 mei a.s. op D'66 zal stemmen !

Als U deelneemt aan deze straatactie bereikt U dat enige honderdduizenden Nederlanders D'66 in gedachten zal blijven volgen. Resultaat is een stem voor lijst 6.

Geef U snel op als vrijwilliger bij Uw regio-contactpersoon, of heeft U 'n "redelijk alternatief"?

Jan Veldhuizen,
Publiciteitscoördinator

R E G I O - C O N T A C T P E R S O N E N

- Groningen 1. D.M. Pegtel, Mellensteeg 37, Haren, tel. 050-345069
2. G. Mik, Quintuslaan 3, Groningen, tel. 050-255778
- Friesland 1. H. v.d. Krieke, Breedstraat 49, Leeuwarden, tel.05100-28538
2. L. Schotel, Meulestraat 30, Wolvega, tel. 05610-4059
- Drente 1. J.P. Hamaker, Lhee 23, Dwingelo, tel. 05219-7229
2. J.P.F. Mulder, Eikenlaan 23, Peize, tel. 05908-33014
- N.W. Overijssel 1. H.S. Wassink, Hoge Hondtstraat 168, Deventer, tel.05700-23899
- Twente 1. N.van Lijf - v.Leeuwen, Lasondersingel 86, Enschede,
tel. 053-353116
2. S. Tattersal, Park de Kotten, 203, Enschede, tel. 053-351188
- Veluwe 1. P.P. Jaspers, J. van Vuurenstraat 6, Nunspeet, tel. 03412-4373
2. R. van Zeijst, Kerklaan 49, Apeldoorn, tel. 055-213013
- Arnhem/Achterhoek 1. J. Feenstra, Cattepoelseweg 206, Arnhem, tel. 085-424248
2. J. v.d. Hazel, Zonegge 07-08, Zevenaar, tel. 08360-30735
- Nijmegen/Betuwe 1. F. Schiks, Koningsmantelhof 18, Nijmegen, tel. 080-550447
2. P. Wessels, Voorhoevepark 22, Gennepe, tel. 08851-2580
- Utrecht 1. E. Borst-Eilers, Ruijsdaellaan 21, Bilthoven, tel.030-780263
2. M. Huisman-Vendrik, Cayennedreef 52, Utrecht, tel.030-620582
- Zuidelijke IJssel-
meerpolders 1. B.H. Wooldrik-Holter, Langezand 147, Lelystad, tel.03200-26697
2. B.M. van Dam, Wijngaard 212, Lelystad, tel.03200-40090
- Amsterdam/'t Gooi 1. J. van Marissing, Westerstraat 266, Amsterdam, tel.020-236686
2. J. Boerstoel, Lutherhof 4, Hilversum, tel. 035-48671
- Kop van Noord-
Holland 1. J. Vlug, Dorpsstraat 860, Oud-Karspel, tel. 02260-4000
2. L. Beerlings, Gruttolaan 91, Schagen, tel. 02240-4749
- Kennemerland 1. J. Dekker, Kenaupark 11a, Haarlem, tel. 023-324780
- Leiden/Bollen-
streek 1. P.J.C. Alkemade, Fr. Halsstraat 15, Lisse, tel. 02521-12847
2. B.O.J.R. Glaubitz, J. van Goyenkade 27, Leiden, tel.071-125295
- Den Haag/Gouda 1. C.M. Warburg-van Rijn, v.d. Aastraat 59, Den Haag,
tel. 070-241396
2. J. Huygens, van Trigtstraat 24, Den Haag, tel. 070-242761
- Rijnmond 1. F.A. Kortz, Ahornlaan 6, Rotterdam, tel. 010-181450
2. J.W. Bömer, 's-Gravensingel 67, Rotterdam, tel. 010-138559
- Drechtsteden 1. B. Uyterlinde, Transmolen 54, Papendrecht, tel.078-52071
2. H. Bloemen, Oktant 23, Dordrecht, tel. 078-77241
- Zeeland 1. J. Boogerd-Quaak, Koning Willem III-weg 2, Zaanslag,
tel.01153-1618
- West Brabant 1. M. Saelman, Dillenburgstraat 72, Breda, tel.076-651792
- Oost Brabant 1. R.L. Blik, Broerelaan 8, Eindhoven, tel. 040-114828
2. J. Bruinsma, P. Donderstraat 58, Eindhoven, tel.040-115763
- Noord Limburg 1. B. van Wijk, Keyzerbosch 18, Weert, tel. 04950-35048
2. J.L.M. Roos, Kerkstraat 169, Weert, tel. 04950-21003
- Zuid Limburg 1. Th. A. Benden-Wegman, Beuzenradenweg 216, Heerlen,
tel. 045-415598
2. J. Panhuysen, Julianalaan 22, Beek, tel. 04402-3591

1 maart 1977

De Democraat wordt uitgegeven onder verantwoordelijkheid van het Hoofdbestuur van
Democraten '66

Losse nummers: Democraten '66, Postbus 1966, Amsterdam of via ons Secretariaat
Den Haag tel.070-453271/467188

Advertentietarieven: 1/1 pagina f 400,--
1/2 pagina f 240,--
1/4 pagina f 160,--
1/8 pagina f 100,--

Druk: F. Coene, Den Haag. Eindredacteur/opmaak: P.W. van Baarsel.

Uit de Congresrede van de Voorzitter van D'66
Mr. J.F. Glastra van Loon, op het congres
van D'66 in Tivoli, Utrecht, op 5 febr.1977

Democraten '66 is niet een partij van specialisten op de korte afstand, maar van allrounders. Het is niet een partij van korte, hevige krachtsexplosies, maar van een zo goed mogelijke verdeling van de krachten, ook op de lange afstanden.

Dat geldt voor de inhoud van ons programma. Het geldt ook voor het werk áán dat programma. Ons programma is niet even een stunt die wij weggeven vóór de verkiezingen waarna we gaan zitten afwachten tot de volgende race. Het is een werk van langere adem, waarmee we bezig blijven ook tussen de verkiezingen. Het mag ook niet een bezigheid zijn van een handjevol specialisten. Het moet integendeel een activiteit zijn van zoveel mogelijk leden.

Het HB rekent het tot een van zijn voornaamste taken dit onmiddellijk na de verkiezingen organisatorisch in het vat te gieten. Het verder werken aan het programma zal de kern moeten zijn van de zo nodige kadervorming.

Het doordenken van onze uitgangspunten in hun consequenties voor het beleid, het uitwerken in concrete maatregelen en beleidsvoorstellen, en het kritisch toetsen van het beleid, moeten het belangrijkste bindmiddel vormen van de partij. De organisatie van die activiteiten moet de kanalen opleveren tussen de leden, het HB en de gekozen vertegenwoordigers in het parlement.

Op die manier is er ook een waarborg, dat de mens in het middelpunt van het beleid blijft staan en dat de samenhang tussen de beleidsonderdelen niet zoek raakt. Natuurlijk zullen we bij dit alles zo nauw mogelijk samenwerken met het wetenschappelijke bureau dat ons in de afgelopen periode al zulke voortreffelijke diensten heeft geleverd.

D'66 is noch een partij van het opportunisme van de korte afstand, noch een partij van absolute beginselen met eeuwigheidswaarde, maar een partij die zoekt naar een zo goed mogelijke krachtsverdeling van mensen tussen mensen. Zeker, ook wij maken misslagen. We zijn zelfs een keer door onvoldoende coördinatie van de ledematen op de 1500 meter onderuit gegaan en hebben als gevolg daarvan een goede plaatsing in het eindklassement gemist. Maar we zijn ons van die fouten en risico's nu bewust en hebben daaruit onze lessen getrokken. Niet alleen voor één keer, maar principieel: door het formuleren van actiebeginselen die richting geven voor de toekomst, en waaraan we onze gedragingen kunnen toetsen tijdens de rit. Actiebeginselen die we echter ook zelf zullen toetsen aan de gevolgen van onze gedragingen en die we, wanneer dat nodig blijkt, zullen herformuleren en bijstellen. Ook daarom mag het werk aan het programma ons niet alleen telkens voor verkiezingen bezighouden, maar moet het continu-werk zijn.

Wij staan met ons programma en met onze instelling op de lange afstand haaks op onze maatschappij, En haaks op de andere politieke partijen. Haaks op een maatschappij die is ingericht als een reeks estafettes van specialisten op de korte afstand. Loodrecht op de partijen die hun politieke koers laten bepalen door de tegenstellingen die in die estafetteraces ontstaan, maar ook op het CDA dat zijn politieke positie slechts bepaalt door zich in het midden daarvan te nestelen.

Wij nemen afstand van de Partij van de Arbeid, omdat deze wel oog heeft voor de achterstanden en handicaps waarmee veel mensen kampen, maar nog altijd het systeem belangrijker acht dan de mensen die het vormen. Wij staan op een astronomische afstand van de huidige VVD, omdat die alleen maar met cynisch opportunisme ernaar streeft het toerental van de motor weer op te voeren. Wij hebben geen relatie tot het CDA, omdat dit geen handen blijkt te hebben om uit te steken, maar alleen vleugels waaronder het zoveel mogelijk kiezers tot zijn kuikens probeert te maken.

Men zegt wel, dat politiek Nederland een driestromenland aan het worden is. Als dat zo zou zijn, dan zijn wij de vierde stroom die uit een eigen bron gevoed wordt. Maar eer ik mij op dat getal 4 vastleg, wil ik eerst die andere stromen wel eens zien. Het CDA een stroom? Of een ingedamelde zeearm? En de VVD? Ik zie een spraakwaterval, maar of daar ook een geestelijke stroming achter zit?

Democraten '66 is een kritisch hervormingsgezinde partij. Wij willen geen vernieuwing om de vernieuwing en geen behoud om het behoud. D'66 wil belangrijke maatschappelijke hervormingen tot stand brengen. In de manier waarop wij produceren en in de manier waarop wij hulp, zorg en steun verschaffen. Wij zien dat als een noodzaak om de welvaart en de ontplooiingsmogelijkheden te waarborgen niet alleen voor onszelf maar ook voor toekomstige generaties. Hoe we die veranderingen willen tot stand brengen hebben we uiteengezet in ons programma.

Dergelijke hervormingen kunnen niet met een vloek en een zucht worden verwerkt. Dat vergt een lange adem en een goede verdeling van krachten. Daarom hebben we een perspectief voor de toekomst ontwikkeld en een beleidsplan gemaakt dat verbanden legt tussen oorzaken en gevolgen. En niet een waslijst van verlangens. En daarom gaan we onafhankelijk de verkiezingen in, zodat de strekking van ons programma en de samenhang tussen onze beleidspunten duidelijk aan de kiezers kunnen worden voorgelegd.

De hervormingen die wij wensen kunnen echter niet door ons alléén worden doorgevoerd. Daarvoor is samenwerking nodig met anderen. Daarom streven wij naar regeringsverantwoordelijkheid met partijen die onze doelstellingen dichterbij kunnen en willen brengen.

Een coalitie met de VVD is door de verschillen in programma en in politieke opstelling uitgesloten. De enige reële mogelijkheid om

de door ons noodzakelijk geachte hervormingen op gang te brengen ligt in een coalitie met PvdA/PPR en een CDA dat niet door zijn rechtervleugel wordt overheerst. Die mogelijkheid zal daarom moeten worden onderzocht. Zou ook die mogelijkheid wegvallen, dan gaan wij onafhankelijk in de oppositie.

Er worden fundamentele keuzes en beslissingen van ons geëist. Onze welvaartsmachine is dolgedraaid. Repressie, koude sanering, bestrijding van symptomen, zij kunnen de kortademigheid en de oververhitting alleen maar vergroten. Een ethische wekker die afgaat in 1880, 1930 of 1950 kan ons alleen nog verder blind maken voor de oorzaken van de problemen waarvoor wij nu staan.

Onze keuze is voor een maatschappij waaraan je je menselijkheid niet hoeft in te leveren om er als een nummer doorheen te worden gedraaid, maar waarin je je integendeel in vrijheid kunt ontwikkelen. Als enkeling, in persoonlijke verbondenheid met anderen. Als minderheden die hun identiteit kunnen behouden en waarmaken in respect voor elkaar. Als vrouwen die gelijke mogelijkheden krijgen om zich te ontplooiën en om vorm te geven aan de maatschappij als mannen. Als gehandicapten die niet worden onderworpen aan zorg maar aan wie de mogelijkheden worden geboden om voor zichzelf te zorgen. Als ouderen die niet worden uitgerangeerd en afgezonderd in tehuisen, maar die op een zinvolle manier kunnen bijdragen aan de overdracht van waarden aan nieuwe generaties. Als jongeren die niet alleen maar worden klaargemaakt en in een vorm geperst om mee te kunnen draaien in het productieproces en alleen mee te tellen als zij zich de consumptiepatronen aanmeten van een gevestigde orde, maar aan wie de ruimte wordt gegeven om hun eigen toekomst te gaan maken. Met hun eigen onzekerheden. Maar daardoor ook met hun eigen ideeën en hun eigen inzet.

Die keus bepaalt onze politieke opstelling. Programmatisch, maar ook partijpolitiek. Wij kunnen en mogen ons niet opstellen als een getuigenis- of protestpartij. Zoals de PPR en delen van de PvdA te vaak geneigd zijn te doen. Wij zullen daarom bereid moeten zijn de politieke compromissen te sluiten die nodig zijn om de door ons noodzakelijk geachte maatschappelijke hervormingen te realiseren. Wij kunnen en mogen er ook tegenover de kiezers geen twijfel over laten bestaan, dat die hervormingen alleen tot stand kunnen komen in een combinatie met partijen die bereid zijn tot maatschappelijke vernieuwingen. En dus niet met de VVD zoals die zich in een reeks van jaren heeft ontwikkeld en niet met de rechter vleugel van het CDA, die op grond van soortgelijke electorale overwegingen en belangen als de VVD het liefst met die partij een accord zou sluiten.

D'66 mag niet ontaarden tot een CDA zonder C. Het zou daarmee zijn politieke en zijn maatschappelijke taak verloochenen.

Ons programma en onze actiebeginselen, onze lijsttrekker en onze overige kandidaten voor de Tweede Kamer staan er borg voor, dat de beslissingen die moeten worden genomen onze lange termijn doelstellingen zullen dienen. Aan ons allen ervoor te zorgen, dat dit ook bij de kiezers overkomt.

Op 4 februari is deel III- hoofdstuk 1 van het beleidsprogramma behandeld. In de paragrafen 1.3.3 en 1.3.4 zijn een aantal drempels ingevoerd, die naar het oordeel van de programmacommissie herzien moeten worden, ondanks het feit dat dit hoofdstuk reeds behandeld is. De programmacommissie dient daarom alsnog de volgende voorstellen in:

Wijzigingsvoorstel par. 1.3.3. (Vermogensbelasting)

De belastingvrije voeten in de vermogensbelasting van - thans - f 43.000 voor ongehuwden tot 35 jaar en van f 59.000 voor de andere categorieën worden verhoogd tot resp. f 60.000 en f 100.000.

Bij deze belasting wordt een progressie in het tarief ingevoerd, oplopend van 0.8 % tot 1.2 %.

Toelichting:

Het nu in het ontwerp-beleidsplan opgenomen bedrag van f 140.000 voor alle categorieën moet om budgettaire en sociaal-economische redenen als te hoog worden beschouwd. Als er al belastingverlagingen mogelijk zijn, dan ligt het niet voor de hand daarbij vermogensbezitters een zo hoge prioriteit te geven. Als er geen belastingverlagingen mogelijk blijken, dan betekent een zo grote vrijstelling van f 140.000 een aderlating voor de schatkist van enkele honderden miljoenen per jaar; deze zouden dan weer door belastingverhogingen elders moeten worden gecompenseerd.

Wijzigingsvoorstel par. 1.3.4. (Successierechten)

De eerste zin: "Bij de successierechten wordt een algemene vrijstelling van f 170.000 (waardevast) ingevoerd;" vervalt.

In de volgende zin wordt het bedrag van f 250.000 ingevoegd, zodat deze komt te luiden: "De bestaande vrijstelling van f 250.000 ten behoeve van de langst levende echtgenoot blijft gehandhaafd."

Toelichting:

Er is geen reden een algemene vrijstelling ter verkrijging van f 170.000 naast de bestaande vrijstelling ten behoeve van de echtgenoot van f 250.000 in te voeren. Het is absurd bij de bestaande, zeer hoge tarieven bij loon- en inkomstenbelasting, welke worden geheven over inkomen door arbeid verkregen, een dergelijke vrijstelling te geven bij grote sommen verkregen door schenking of vererving. Dat zou strijdig zijn met een verantwoord inkomensbeleid en spreiding van vermogen. Bovendien zou een dergelijke vrijstelling de schatkist enkele honderden miljoenen kosten, welke door anderen weer zouden moeten worden opgebracht.

STAND VAN ZAKEN BIJ DE BEHANDELING VAN HET BELEIDSPROGRAMMA, HET VERKIEZINGS-PROGRAMMA, RESOLUTIES, AMENDEMENTEN EN MOTIES NA 4 EN 5 FEBRUARI 1977

Op het voorcongres van 4 februari zijn van het beleidsprogramma behandeld: deel I, deel II en de hoofdstukken 1 t/m 5 van deel III en hierop ingediende amendementen. Hierover dient het congres alleen nog te stemmen. Op zaterdag 5 februari zijn de hoofdstukken 6, 7 en 8 van het beleidsprogramma en de daarop ingediende amendementen behandeld. Alleen over de definitieve (gewijzigde)tekst van de hoofdstukken dient nog te worden gestemd. De via amendementen toe te voegen hoofdstukken 9 t/m 14 moeten nog volledig worden behandeld. Een volledig overzicht van deze behandeling is weergegeven in tabel I.

Voor het congres van 5 februari werden twee resoluties en dertien moties ingediend, die gedeeltelijk zijn afgehandeld. Een overzicht hiervan geeft tabel II.

Het verkiezingsprogramma is nog niet behandeld m.u.v. enkele amendementen, die zijn overgeheveld naar het beleidsprogramma. (zie tabel I).

In de tabellen zijn de volgende afkortingen gebruikt:

BP = Beleidsprogramma, zoals gepubliceerd in Democraat nr. 3 van 1976 en rapport A 21 van de S.W.B. D'66.

CB = Congresboek van amendementen gedistribueerd op 4 en 5 februari j.l. via de balie.

CD = Congresdemocraat, nr.1 van 1977.

RA = Het Redelijk Alternatief - Verkiezingsprogramma 1977, gepubliceerd als middenkatern in Democraat nr. 1 van 1977.

NS = Nagekomen stukken, gedistribueerd op 4 en 5 februari via de balie.

M = Moties, gedistribueerd op 4 en 5 februari via de balie.

VP = Amendementen op het Verkiezingsprogramma, gedistribueerd op 4 en 5 februari via de balie.

D + S : Discussie en stemming

De na 5 februari ingediende amendementen en moties zullen worden gedistribueerd onder afkorting NAM via de congresbalie op 12 maart a.s.

TABEL I

Behandeling beleidsprogramma en amendementen (alleen amendementen vóór 4 februari 1977 ingediend)

Betreft	Indiener(s)	Verwijzing	Aard van de behandeling		
Deel	Hoofdst. Paragraaf	Amendement	4-2-'77	5-2-'77	12-3-'77
I		Mulder	CB - 21	doorverwezen	- stemming
I	idem	-	BP - 1	-	- stemming
II	Hfdst.1	-	BP - 2	-	- stemming
	- Hfdst.2	Van Ginkel	CB - 18/19	naar Dl.II-8	-
	- Hfdst.2	-	BP - 3	-	- stemming
	- Hfdst.3	Jansz	NS - 4	naar RA	-
	idem	-	BP - 4	-	- stemming
	- Hfdst.4	-	BP - 5	-	- stemming
	- Hfdst.5	Cox-Campagne	CB - 16	doorverwezen	- stemming

Behandeling beleidsprogramma en amendementen (vervolg)

Betreeft	Indiener(s)	Verwijzing	Aard van de behandeling		
Deel	Hoofdstuk Paragraaf	Amendement	4-2-'77	5-2-'77	12-3-'77
	- Hfdst.5A	Cox-Campagne	CB - 16/17 naar BP III	-	-
	- Hfdst.5	-	BP - 6/7	-	stemming
	- Hfdst.6	-	BP - 7-9	-	stemming
III	- Hfdst.				
	1.1.4.	Mulder	CB - 22	doorverwezen	- stemming
	- 1.1.4.	Van Ginkel	CB - 19	doorverwezen	- stemming
	- 1.1.4.	Sebus	CB - 23	afgewezen	-
	- 1.2.1.	Nypels	CB - 2	doorverwezen	- stemming
	- 1.2.2.	Jansen van T.	CB - 9	doorverwezen	- stemming
	- 1.2.3.	Nypels	CB - 2	doorverwezen	- stemming
	- 1.3.	Mulder	CB - 21	doorverwezen	- stemming
	- 1.3.	van Baaren	NS - 5	doorverwezen	- stemming
	- 1.3.1-6	van Baaren	NS-5+5A	-	D + S
	- 1.3.2.	Meyer	NS - 3	afgewezen	-
	- 1.4.1.	van Ginkel	CB - 19	doorverwezen	- stemming
	- 1.4.1.	Ramondt	CB - 5	doorverwezen	- stemming
	- 1.4.A	Wolffensperger	CB - 4/5	doorverwezen	- stemming
	- 1.5.3.	Cox-Campagne	CB - 17	doorverwezen	- stemming
III	- Hfdst.1	-	BP 9-14	-	stemming
III	- Hfdst.				
	2.1.1.	Potman	CD - 6	doorverwezen	- stemming
	- 2.1.2.	Potman	CD - 6	doorverwezen	- stemming
	- 2.1.4.	Potman	CD - 6	doorverwezen	- stemming
	- 2.1.4.	Schotel	NS - 4	doorverwezen	- stemming
	- 2.2.2.	Nypels	CB - 2-3	doorverwezen	- stemming
	- 2.2.6.	Potman	CD - 6	doorverwezen	- stemming
	- 2.2.6.	Jansen v. T.	CB - 9	doorverwezen	- stemming
	- 2.2.8.	Nypels	CB - 3	doorverwezen	- stemming
	- 2.2.9/10	Potman	CD - 6	doorverwezen	- stemming
	- 2.3.3.	Jansen v. T.	CB - 9	doorverwezen	- stemming
	- 2.3.	v.d. Berg	CB - 15	afgewezen	-
	- 2.3.	v.d. Berg	NS - 10	afgewezen	-
	Hfdst.2	-	BP 14-16	-	stemming
III	- Hfdst.				
	3.3.	Nypels	CB - 3	doorverwezen	- stemming
	- 3.5.	Mulder	CB - 21	doorverwezen	- stemming
	- 3.7.	Jansen v. T.	CB - 9	doorverwezen	- stemming
	- 3.8.	Sebus	CB - 22	afgewezen	-
	- 3.13	Veldkamp	CB - 20	doorverwezen	- stemming
	Hfdst.3	-	BP 16/17	-	stemming
III	- Hfdst.4	Van Beek	CD - 12	ingetrokken	-
	- Hfdst.4	Van Beek	VP - 10	aangehouden	- D + S
	Hfdst. 4	-	BP 17/18	-	stemming

Behandeling beleidsprogramma en amendementen (vervolg)

Deel	Betreeft	Indiener(s)	Verwijzing	Aard van de behandeling		
	Hoofdstuk Paragraaf	Amendement		4-2-'77	5-2-'77	12-3-'77
III -	Hfdst.5	Gruyters	CB 6 - 9	doorverwezen	-	stemming
-	5.12.	Zomerplaaq	CB - 3	doorverwezen	-	stemming
-	5.18	Jansen v. T.	CB - 9	afgewezen	-	-
-	5.18	Bakker	NS - 4	doorverwezen	-	stemming
-	5.19	Jansen v. T.	CB - 9	doorverwezen	-	stemming
-	5.	van Baarsel	CB - 20	ingetrokken	-	-
	Hfdst.5	-	CB 6-9	-	-	stemming
III -	Hfdst.6	v.d. Hazel	NS - 1	-	aangenomen	-
-	Hfdst.6	Mertens	NS - 2	-	aangenomen	-
-	6.10.	Jansen v. T.	CB - 10	-	aangenomen	-
-	6.11/12	Jansen v. T.	CB - 10	-	ingetrokken	-
	Hfdst.6	-	NS - 1	-	-	stemming
III -	Hfdst.7	Mulder	CB - 21	-	ingetrokken	-
	Hfdst.7	Schaper	CD - 10	-	aangenomen	-
	Hfdst.7	Schaper	CD - 11	-	aangenomen	-
	Hfdst.7	Meyer	NS - 3	-	afgewezen	-
	Hfdst.7	-	BP 21-24	-	-	stemming
III -	Hfdst.8	Lambers	CB 11-13	-	aangenomen	-
-	8.2.3.	Lambers	CB - 12	-	aangenomen	-
-	8.3.3.	Lambers	CB - 13	-	aangenomen	-
-	Hfdst.8	Van Ginkel	CB 18/19	-	aangenomen	-
-	8.4	Lambers	CB - 13	-	aangenomen	-
-	8.4.	Mulder	NS - 19	-	naar VP	-
-	8.5.1.	Jansen v. T.	CB - 10	-	aangenomen	-
-	8.5.1.	Lambers	CB - 13	-	aangenomen	-
-	8.5.2.	Lambers	CB - 13	-	aangenomen	-
-	8.5.3.	Lambers	CB - 13	-	afgewezen	-
-	8.5.4.	Lambers	CB - 13	-	aangenomen	-
-	8.7.1.	Lambers	CB - 13	-	aangenomen	-
-	8.7.2.	Lambers	CB - 13	-	aangenomen	-
-	8.8.1.	Lambers	CB - 13	-	aangenomen	-
-	Hfdst.8	-	BP 25/26	-	-	stemming
-	Hfdst. 7 en 8	Van Ginkel	VP 6/7	-	aangenomen	-
III -	Hfdst.9	Jansen v. T.	CD 7/8	-	-	D + S
	Hfdst.9	v. Ittersen	CB - 10	-	-	D + S
III -	Hfdst.10	Andriessen	CD - 8	-	-	D + S
-	Hfdst.11	Frankfurther	CD - 9/10	-	-	D + S
-	Hfdst.12	Schaper	CD - 11/12	-	-	D + S
-	Hfdst.13	Wiegman	CB - 14	-	-	D + S
-	Hfdst.14	Glastra v. L.	NS 6 A/B	-	-	D + S

TABEL II

Behandeling Resoluties en Moties

	Verwijzing	4-2-77	5-2-77	12-3-77
Hoofdbest. Resolutie 1.	CD 3	-	ingetrokken	-
Motie Mulder a.	M 1	-	-	D + S
Motie Mulder b.	M 1	-	ingetrokken	-
Motie Saelman	M 2	-	-	D + S
Motie v. Oorschot a.	M 2	-	-	D + S
Motie v. Oorschot b.	M 2	-	-	D + S
Motie Cornelissen	M 3	-	-	D + S
Motie Kohnstamm	M 3	-	aangehouden	D + S
Motie Geers	M 3	-	aangehouden	D + S
Motie Does de W.	M 4	-	-	D + S
Motie Meyer	M 4	-	afgewezen	-
Motie Mulder a.	M 5	-	-	D + S
Motie Mulder b.	M 5	-	-	D + S
Motie v.d. Berg	M 5	-	ingetrokken	-
Amendement Schwarz	M 8 a	-	afgewezen	-
Amendement Schwarz	M 8 b	-	aangenomen	-
Amendement Gajentaan	M 10	-	afgewezen	-
Amendement Lafeber	M 13	-	afgewezen	-
Gewijzigde resolutie 1	M 6	-	aangenomen	-
Motie Verwey	M 9	-	afgewezen	-
Hoofdbest. resolutie 2	M 7	-	aangenomen	-
Motie van Oorschot	M 11	-	-	D + S
Motie Jansen v. T.	M 12	-	afgewezen	-

25 MEI

Zoals gewoonlijk op de avond van de verkiezingen komt iedere partij ergens in een zaal bijeen.

In de campagne-commissie is o.a. gesuggereerd om 25 mei op Schiermonnikoog te gaan zitten. Het heeft natuurlijk voor- en nadelen. Nadelen zouden afstand, reis- en verblijfkosten kunnen zijn, het de andere dag niet tijdig op het werk kunnen verschijnen van een aantal deelnemers. En ten slotte een verstoring van het toch al wankel natuurevenwicht. Men hoeft maar te denken aan de milieuoverbelasting na een zeer goede of zeer slechte verkiezingsuitslag. Aan de andere kant, biergier is goed voor het gewas, zeggen de deskundigen. Bovendien leggen we door het kiezen van deze lokatie de nadruk op het belang dat we hechten aan het Waddengebied. Bent u het er mee eens, of hebt u andere suggesties, laat het ons weten.

Ernst Bakker

KIJK EN LUISTER
Radio- en T.V.-uitzendingen
van DEMOCRATEN '66

T.V.: 20 april 1977
 van 19.50-20.00 uur
 op Nederland 1

RADIO: 16 maart
 30 maart
 13 april
 van 18.20-18.30 uur
 op Hilversum 2

Voorstel tot aanvulling van het hoofdstuk Kunst en Kunstbeleid, zoals gepubliceerd in het Congresboek blz. 14.

Indiener: E.D. Klinkert e.a.

*De werkgroep
14/12/77 thm aanhouden*

KUNST EN KUNSTBELEID

D'66 staat een actief kunstbeleid voor. Daarnaast wil zij corrigerend optreden t.a.v. het huidige kunstbeleid met name in de onderwijssector. Meer dan tot nu toe moet de mens actief worden betrokken in alle kunstuitingen en de daarvan afgeleide vormen.

Toelichting: Kunst is een essentieel element van onze samenleving en cultuur. Niet alleen bepalen de huidige uitingen van kunst en daarvan afgeleide vormen het beeld van onze samenleving, maar nog voor een belangrijker deel het toekomstbeeld.

Onmisbaar is dat de kunstenaar ons zijn eigen onafhankelijke visie daarop geeft en daarmee zijn eigen vaak vernieuwende invloed doet gelden. Kunst is als zodanig maatschappelijk relevant. Kunstbeleid mag niet door de overheid zonder meer als selectiemiddel worden gehanteerd, waarop willekeurig kan worden bezuinigd. Als de kunstbegroting achterblijft bij de rijksbegroting en nog meer bij die van CRM als geheel, betekent dat een verkeerde prioriteitsstelling. De overheid dient buiten het scheppen van financiële middelen t.a.v. kunst en het bevorderen van de totstandkoming van kunst in een zo groot mogelijke variatie, de verspreiding van kunst in de ruimste zin van het woerde te stimuleren.

Het huidige overheidsbeleid t.a.v. kunst zou in zijn geheel moeten worden doorgelicht en geheroriënteerd moeten worden.

1. Vernieuwingen in het onderwijs op het terrein van kunst, de volksontwikkeling en de jeugdvorming moeten op elkaar worden afgestemd.

Toelichting: De jeugd kan actief worden betrokken bij de kunst door de expressievakken als volwaardig onderdeel in het leerprogramma op de scholen op te nemen. De kunstbeleving kan meer worden bevorderd door kunstenaars, waar mogelijk, aan te trekken als gastdocenten voor deze vakken.

2. Kunstbeoefening door amateurs moet worden gestimuleerd.

Toelichting: De gemeentelijke en regionale overheden kunnen dit stimuleren o.a. door ruimten gratis ter beschikking te stellen. Kunstbeoefening door amateurs bevordert de territoriale en sociale verspreiding van cultuur en schept een gunstige voedingsbodem voor de beroepskunstenaar. De amateurs vormen een goed klankbord voor beroepskunstenaars. Bovendien wordt het ontwikkelen van talent vergemakkelijkt. Hierbij zouden wederom kunstenaars als docent kunnen worden ingeschakeld.

3. Opleiding van kunstenaars

Er moeten nationale laboratoria worden ingericht, bij voorkeur verbonden aan het wetenschappelijk onderwijs, waar kunstenaars de mogelijkheden van licht en geluid kunnen onderzoeken en waar synthetische materialen worden onderzocht op hun bruikbaarheid voor creatieve werkzaamheden. Het huidige hogere beroepskunstonderwijs is te sterk gebaseerd op het hanteren van de leerlingenschaal en de eisen van vooropleiding en de plaats van het getalenteerd zijn van de leerling waardoor de kwantiteit een te sterk dominerende rol is gaan spelen. Met name speelt dit een rol op de academies voor beeldende kunsten. Daarnaast zijn de beroepsopleidingen van de toegepaste kunstvormen (zoals publiciteit en binnenhuisarchitectuur) in deze inrichtingen te weinig gericht op de praktischeisen, mede door het niet voldoende aanstellen van vakleerkrachten en het aantrekken van vak-gastdocenten, zodat het voor vele afgestudeerden onmogelijk is om aan de slag te komen.

Het zou aanbeveling verdienen om dit soort vakopleidingen los te koppelen van de huidige opleidingsinstituten om met behulp van de vakorganisaties tot enkele goede opleidingsinstituten voor dit soort vakken te komen.

4. De beeldende kunstregelingen voor de kunstenaar zouden een andere vorm dienen te krijgen, b.v. door het bevorderen van het verstrekken van actief en/of functioneel verantwoorde opdrachten.

Ondergetekende

Naam: .....
Voorletters: .....
Adres: .....
Woonplaats: .....
Handtekening: .....

Wenst lid te worden van Democraten '66.

Wenst D'66 financieel te steunen en stort
 f 25,- f 50,- f --,- in het verkiezingsfonds.
Hij/zij betaalt na ontvangst van een acceptgirokaart.

S.v.p. aankruisen wat van toepassing is en opsturen in gefrankeerde enveloppe naar: D'66, Postbus 1966, Amsterdam.

Ondergetekende

Naam: .....
Voorletters: .....
Adres: .....
Woonplaats: .....
Handtekening: .....

Wenst lid te worden van Democraten '66.

Wenst D'66 financieel te steunen en stort
 f 25,- f 50,- f --,- in het verkiezingsfonds.
Hij/zij betaalt na ontvangst van een acceptgirokaart.

S.v.p. aankruisen wat van toepassing is en opsturen in gefrankeerde enveloppe naar: D'66, Postbus 1966, Amsterdam.

Woning- en wijzigingsbeleid 2.5

M I N D E R H E I D S G R O E P E N

(voorgesteld nieuw hoofdstuk voor het beleidsprogramma 1977 - 1981;

indiener(s): J.F. Glastra van Loon e.a.)

In een samenleving waarin ieder zich zo goed mogelijk kan ontplooiën zonder de medemens te schaden, levend in solidariteit met die medemens, dient het mogelijk te zijn dat ieder individu, maar ook iedere groep, de eigen identiteit kan ervaren. Het identiteits-beleven wordt bepaald door de historische geworteldheid, het zinvol functioneren in het geheel van de samenleving en het hebben van een perspectief voor de toekomst.

De Nederlandse overheid heeft veel zorg gehad voor minderheidsgroepen, vooral als deze in de verdrukking kwamen. Maar zorgen voor en regelingen treffen ten bate van, impliceerde dikwijls ook paternaliseren en bracht vaak mee dat onvoldoende aandacht werd besteed aan de specifieke belevingswereld van de minderheidsgroep en de eigen identiteit ervan.

- De zorg voor het maatschappelijk welzijn kon mede als compensatie voor het verbreken van beloften dienen en versluisde de historische problematiek;
- actief deelnemen aan de maatschappij werd zeker voorgestaan, maar op de Nederlandse wijze: "Al wie met ons mee wil gaan, die moet onze manieren verstaan".

Het proces van integratie (die sommige leden van minderheidsgroepen wilden) werd door het uitvoeren van het beleid en vooral door het tempo ervan, meestal een proces van geforceerde assimilatie;

- Het derde aspect van een normaal identiteits-beleven: zicht op de toekomst ontbeelden en ontberen veel minderheidsgroepen. Te vaak wordt die behoefte afgedaan door deze irreëel en niet opportuun te verklaren of hem nauwelijks gemotiveerd te bestrijden. Of de gedachten reëel zijn en wanneer deze gerealiseerd kunnen worden, is een zaak van de betrokkenen zelf. Zolang deze idealen niet rechtstreeks conflicteren met de Nederlandse wetgeving dienen zij gerespecteerd te worden ook door de overheid.

D'66 is van mening dat het toekomstige beleid van de Nederlandse overheid ten aanzien van minderheidsgroeperingen aan de teneur van bovengenoemde uitgangspunten getoetst dient te worden. Elke minderheidsgroep dient zijn eigen identiteit te kunnen behouden binnen onze samenleving. Zij zal daardoor meer oog krijgen voor de eigenheid en de waarde van de westeuropese leef sfeer. Als men op den duur zich wil integreren dan dient dit integreren bevorderd te worden, maar ook dan met volle aandacht voor de specifieke eigenheid van de betrokken bevolkingsgroep.

Onder de minderheidsgroepen in Nederland nemen de Zuid-Molukkers een specifieke plaats in. Het lijkt daarom zinvol bovenstaande opmerkingen exemplarisch ten aanzien van hen nader uit te werken op enkele beleidsterreinen.

Wonen

Overwegend willen Zuid-Molukkers als groep bij elkaar wonen. Sommigen trekken er uit, maar willen vooreerst nog contact behouden met de groep (recreatie, kerkbezoek), en zich dus in de naaste omgeving van de leefgemeenschap vestigen. Dit vereist een woningtoewijzingsbeleid dat hiermee rekening houdt. Uiteraard gaat dit vooral de gemeenten aan. De landelijke overheid zou dit kunnen stimuleren. Woning-toewijzing in Nederlandse wijken hoeft nog niet te betekenen dat de minderheidsgroep "zich als Nederlanders dient te gedragen". Een zekere "eigen ruimte" moet mogelijk worden gemaakt. Nooit mag afwijkend gedrag - mits binnen wettelijk kader blijvend - afwijzingsgrond voor huisvesting betekenen. Waar mogelijk dient de regering eventuele negatieve tendensen in deze te bestrijden.

Kinderbescherming

Als kinderen alleen achterblijven door overlijden of scheiden van de ouders vindt meestal plaatsing in tehuis of pleeggezin plaats. Dit moge adequaat beleid zijn in West-Europees opzicht, in andere culturen (b.v. de Zuid-Molukse) vangt de hele gemeenschap dit verlies op. Inschakeling van c.q. overleg met familiebanden ligt dan ook voor de hand. Uiteraard dienen zekerheidsstellingen ten aanzien van de juiste omgeving van het betrokken kind te worden verkregen. Maar automatisch toepassen van Nederlandse wenselijkheden op andere samenlevingsvormen dient te worden tegengegaan.

Welzijnswerk

Het is goed dat de decentralisatie en netwerkvorming binnen de welzijnssector verder worden uitgebouwd. Het in dit kader stopzetten van het landelijke categorale welzijnswerk ten aanzien van minderheidsgroepen is echter een netelige zaak. Als dit noodzakelijk is dient dit uitermate voorzichtig en in overleg met de betrokkenen te geschieden.

Onderwijs

Vrijwel alle kinderen afkomstig uit minderheidsgroepen komen op Nederlandse scholen terecht. Groot zijn de taalproblemen in de lagere klassen en treurig is het gesteld met de overdracht van de eigen historische en culturele achtergronden. Aanvullende voorzieningen in gebieden met concentraties van minderheidsgroepen zijn noodzakelijk. Dit betreft zowel het aspect van de schoolbegeleiding als de culturele vorming. Ook hier dient de acculturatie (indien gewenst) geleidelijk te geschieden en verantwoord te worden begeleid.

Werk

De werkgelegenheidsproblemen doen zich in versterkte mate voor bij minderheidsgroepen en wel heel in het bijzonder bij de jeugdigen onder hen. Een experiment om regionaal iemand aan te stellen met als specifiek aandachtsveld de tewerkstelling van leden van minderheidsgroepen dient te worden bewerkstelligd.

216 NAM 28 (24)

Buitenland

Ten aanzien van het buitenland en in het bijzonder ten aanzien van Indonesië kan van Nederlandse zijde, gelet op de historische verantwoordelijkheid het perspectief van de Zuid-Molukkers op de R.M.S. niet worden verzwegen. Waar mogelijk dient hierop de aandacht te worden gevestigd. Het in contact blijven of geraken van de Zuid-Molukkers hier in Nederland met de Molukken bevordert het behouden of hervinden van de eigen identiteit. Nederland dient dit op alle mogelijke wijzen te steunen.

Het moet onder de aandacht worden gebracht van de Indonesische regering, dat ook in hun land ontplooiingsmogelijkheid van het individu en het bestaan van een pluriforme samenleving het leven van de mensen en dus het geluk binnen een volk, ten positieve beïnvloeden. Dat geldt onverkort ook voor de Zuid-Molukse gemeenschap. Waar Nederland het als een opdracht ziet zich in de buitenlandse politiek sterk te maken voor het lot van politieke gevangenen en minderheden, geldt deze

opdracht à fortiori als het landen betreft waaraan wij ons verbonden voelen op historische en zo vele andere gronden. Voor de problematiek van Indonesië en de Zuid-Molukkers kan men de ogen dan niet sluiten. Tot zover deze uitwerkingen ten aanzien van de Zuid-Molukse groep. Dergelijke beschouwingen kunnen, mutatis mutandis, ook worden gewijd aan andere minderheidsgroepen.

Uitgaande van de problemen van minderheids-groepen in ons land komt ook in het algemeen de situatie van de z.g. "vierde wereld" in het beeld. Dat wil zeggen, de positie van die volken, die ook na afsluiting van het decolonisatie-tijdperk nog niet in vrijheid leven in hun eigen land: bij voorbeeld Koerden, Basken, Eritreeërs, Zuid-Sudanezen, het volk van de West-Sahara, Oost-Timorezen, Zuid-Molukkers en Papoea's. Hun verlangens variëren van volledige zelfstandigheid tot economische en/of culturele autonomie. Gezien de uitgangspunten van D'66 dient hun problematiek voortdurend aandacht te ontvangen in het buitenlands beleid van de Nederlandse overheid.

V E R K I E Z I N G S W I N K E L

De campagnecommissie van het hoofdbestuur gaat ervan uit dat alle progapanda-materialen gratis verstrekt dienen te worden. Dit geldt voor posters, folders, stickers, enz.

Een aantal andere mogelijkheden met propagandistische waarde kunnen niet door de partij bekostigd worden. Het betreft de hierbij afgebeelde T-shirts en ook de foto-posters, "buttons" en lucifers.

Deze materialen kunt U persoonlijk of in groepsverband bestellen.

Vrijwel alle genoemde mogelijkheden kunnen U en de partij van pas komen in Uw directe omgeving, bij vergaderingen en straatacties.

Bestel via bijgaande coupons en betaal uitsluitend door bijsluiting van een bank- of girocheque (Andere bestellingen worden niet in behandeling genomen).

BESTELFORMULIER T-SHIRTS

Hierbij bestel ik:

MET AFBEELDING VAN JAN TERLOUW d'66 maat S(small)..... à fl. 12,50 = fl. ....
 M(medium)... à fl. 12,50 = fl. ....
 L (large) ..... à fl. 12,50 = fl. ....

aantal A fl. ....

MET OPSCHRIFT: d'66 HET REDELIJK ALTERNATIEF

maat S ..... à fl. 12,50 fl. ....
 M ..... à fl. 12,50 fl. ....
 L ..... à fl. 12,50 fl. ....

aantal B fl. ....

BUTTONS d'66 aantal à fl. 1,50 C fl. ....

Verzendkosten fl. 2,50

HANDTEKENING:

Bijgaand sluit ik een volledig en met dit totaal bedrag ingevulde bank/girocheque ondertekend, in, t.n.v. de **PENNINGMEESTER VAN d'66**

fl.

NAAM: .....

Doe dit formulier, samen met de bank/girocheque in een gefrankeerde enveloppe en stuur dit naar:

ADRES: .....

SECRETARIAAT d'66
JAVASTRAAT 6
DEN HAAG.

WOONPLAATS: .....

Bestelkaart EIGEN FOTO-POSTER: IK STEM d'66

Doe dit formulier, samen met een bank/girocheque en een pasfoto (met uw naam achter op) in een gefrankeerde enveloppe en stuur dit naar **Secretariaat d'66**
Javastraat 6
Den Haag.

FOTO-POSTER: formaat 50 x 70 cm

TEKST: Ik stem d'66 het redelijk alternatief
Met uw eigen portret.

OOK DOEN! Lijst 6

VERZENDING: franco thuis.

Hierbij bestel ik: ..... ex. à fl. 15,- ..... fl. ....
..... ex. à fl. 13,- (alleen met dezelfde foto) .....
..... fl. ....
.....

Voorbeeld: 2 dezelfde posters kosten fl. 28,-
2 verschillende posters kosten fl. 30,-.

Hierbij sluit ik in: een recente pasfoto (met naam er achter op)
een volledig ingevulde en ondertekende bank/girocheque
t.n.v. de penningmeester van d'66

Handtekening: .....

HET ONDERSTAANDE DUIDELIJK INVULLEN, 2 x, ÉÉN ADRES FUNGEERT ALS VERZENDADRES

NAAM:	NAAM: .....
ADRES:	ADRES: .....
WOONPLAATS	WOONPLAATS .....

VOORLOPIGE BESTELKAART:

Hierbij teken ik in voor d'66 lucifers.

De levering van d'66 lucifers gaat alleen door bij voldoende intekeningen

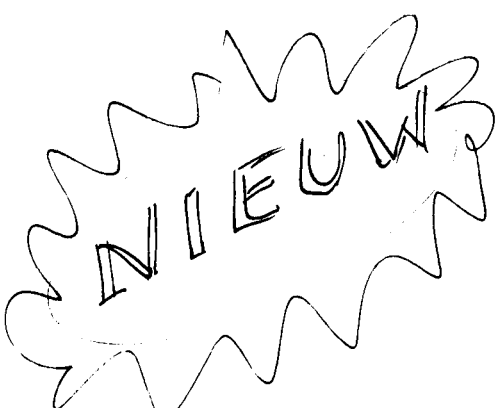
Ik bestel ..... X 500 boekjes (alleen veelvouden van 500) à fl. 37,50 = fl. ....
(dus 1.000 boekjes kosten incl. verzendkosten fl. 75,-)

Handtekening:

Op te sturen naar: **SECRETARIAAT d'66**
JAVASTRAAT 6
DEN HAAG

HET ONDERSTAANDE DUIDELIJK 2 x INVULLEN, ÉÉN ADRES FUNGEERT ALS VERZENDADRES

NAAM	NAAM .....
ADRES	ADRES .....
WOONPLAATS	WOONPLAATS .....

J. Terlouw
over het
GEHANDICAPTENBELEID

Rede, uitgesproken op 22 jan. 1977 in Groningen
De tekst werd samengesteld met medewerking van
G. Mik, J.F. Jansen van Tuikwerd, Mw. A.M.G. Baan,
E. van der Horst en H. Biemans.

te bestellen
door storting van f 2,50 op
girorek.nr. 3322213 t.n.v.
penningmeester S.W.B., Maarn
onder vermelding: S8

S 8
februari 1977
STICHTING WETENSCHAPPELIJK BUREAU d'66
Javastraat 6 Den Haag tel: 070-453271

In de Kamer is de 'Wijziging Woningwet inzake aanschrijving tot verbetering van woningen aan de orde geweest.

Erwin Nypels die namens D'66 het woord voerde kwam op grond van de volgende overwegingen tot de conclusie tegen het wetsontwerp te moeten stemmen:

'Wij zijn nog steeds bereid medewerking te verlenen aan een wettelijke regeling volgens Keerpunt '72 waardoor een plicht voor eigenaren ontstaat om verbeteringen aan te brengen of door de gemeente te laten aanbrengen. Maar deze plicht behoort ons inziens alleen te bestaan in het belang van de bewoners zoals deze dat zien.

Volgens het wetsontwerp kunnen verhuurders en eigenaar-bewoners verplicht worden woningverbetering aan te brengen ook tegen de wil van de bewoners, die dit dan moeten gedogen. Hierbij wordt te veel uitgegaan van de woonvoorraad in plaats van de bewoners.

Dit kan leiden tot een gedwongen woonconsumptie voor de bewoners, die de woonvrijheid op onaanvaardbare wijze aantast, en tot een onnodig grote investeringsdwang voor de verhuurder of eigenaar-bewoners.

Tijdens de parlementaire behandeling van het wetsontwerp zijn twee belangrijke verbeteringen in de regeringsvoorstellen aangebracht: enerzijds door de toezegging om met de Kamer overleg te plegen over de algemene maatregel van bestuur ter uitvoering van de wet en de daarin op te nemen onderwerpen waarvoor een verbeteringsplicht kan gelden; anderzijds door de aankondiging dat in de algemene maatregel van bestuur de mogelijkheid geopend zal worden dat de bewoners ingrijpende woningverbetering, zoals wijziging van de woningindeling en aanleg van centrale verwarming, kunnen weigeren.

Toch is dat voor ons niet genoeg.

Dit wetsontwerp zou voor ons aanvaardbaar zijn geworden als ter wille van de rechtszekerheid alsnog de aard van de verbeteringen waartoe aangeschreven kan worden uitputtend in de wettekst zelf opgenomen zou zijn en tevens in de wet zelf voorgeschreven zou zijn dat in alle gevallen - dus ook bij beperkte verbeteringen zoals ten aanzien van douche of keuken - schriftelijke toestemming van de bewoners vereist is. Door de verwerping van beide daartoe door ons ingediende amendementen is dit niet gebeurd.

Wij blijven de regeling van deze beide zaken in de wet zelf, en niet in een uitvoeringsbesluit dat zonder instemming van het parlement gewijzigd kan worden, als eis stellen omdat het bij de toepassing van deze wet gaat om een vorm van dwang door de overheid ten opzichte van de burgers waarbij een elementair recht van woonvrijheid in het geding is. In het bijzonder de eis van een wettelijke garantie dat in alle gevallen de bewoner toestemming moet geven voor een aanschrijving tot verbetering, wil de fractie van D'66 niet laten vallen omdat deze garantie nodig is voor de bescherming van minderheden met bescheiden woonwensen, zoals bij voorbeeld ouden van dagen. Deze behoren het recht te bezitten met rust gelaten te worden. Daarnaast is ons inziens de wettelijke garantie dat de bewoner toestemming moet geven voor een aanschrijving wenselijk omdat hierdoor

een gelijkwaardige positie wordt behouden of verkregen van de huurders ten opzichte van de verhuurders bij de onderhandelingen over de verbeteringsplannen.

Er bestaat voor ons nog een andere reden om zwaar te tillen aan een stringente wettelijke regeling van de aanschrijvingsbevoegdheid tot verbetering en van de gedoogplicht. De sterke aandrang van een grote groep wethouders om snel dit wetsontwerp aan te nemen, toont het gevaar aan dat de verbeteringsplicht, in plaats van bij uitzondering, wel eens veelvuldig opgelegd zou kunnen gaan worden, waardoor het algemene beginsel van vrijwillige medewerking van de bewoners bij de stadsvernieuwing in het gedrang komt.'

Jan Beekmans voerde het woord bij de interpellatie Rietkerk naar aanleiding van de stakingen. Uit zijn betoog het volgende citaat:

'De oplossing voor 1977 zien wij toch wel in het accepteren van een beperkte prijscompensatie, waarbij de verhoging van de belastingen en premiedruk en de verhoging van grondstofprijzen uit andere landen buiten beschouwing behoren te blijven.

Als wij bereid zijn de derde wereld voor zijn grondstoffen een reële prijs te geven, dan moeten we dat ook in onze portemonnaie willen voelen. Anders is het slechts lippendienst.' Deze gedachte werd door minister Boersma volledig onderschreven.

Verder stelde hij:

'Ik zou de regering willen vragen in hoeverre u wat doet om de standpunten van de sociale partners dichter bij elkaar te brengen, en dan denk ik in het bijzonder aan het gebruik van de meevallers van de opbrengsten van de sociale premies in 1976 en, naar ik begrepen heb, ook 1977. Bij voorbeeld door een premieverlaging per 1 juli 1977 in plaats van 1 januari 1978, zoals aangekondigd in de brief van de Minister van Sociale Zaken van vandaag. Overigens stel ik met genoegen vast dat de regering blijft vasthouden aan de 1%-operatie.'

Bij de Wet Ziekenhuisvoorzieningen pleitte Jan Beekmans wederom voor de kleinere ziekenhuizen en verzette hij zich krachtig tegen de zijns inziens duistere en wisselvallige normen die het departement in verband met bouwvergunningen voor ziekenhuizen en ziekenhuissluitingen hanteert.

Hij toonde ook aan dat de wet onvoldoende onderbouwd is. De fractie stemde uiteindelijk voor de wet om een eind te maken aan de thans heersende rechtsonzekerheid. In ieder geval zal er nu een degelijke democratische controle mogelijk zijn.

Bij de behandeling van de Wijziging van de Jachtwet pleitte Jan Beekmans voor één wet Fauna-beheer ter vervanging van vogelwet, jachtwet, enz.

Tevens werd aangedrongen op het beperken van de z.g. gastvergunningen die vooral wapenhandelaren kunnen afgeven.

Tenslotte werden wegen gezocht om de stroperij tegen te gaan, o.a. door strengere controle op die horecabedrijven die wild serveren. D'66 wil dat die horecabedrijven aan dezelfde wettelijke regels gebonden worden als de wildhandelaren.

Wie sponsort de 'Gelukskrant voor Nederland'?

Er zijn van die momenten dat het zweet mij uitbreekt, dat ik naar adem snak en dat het bloed mij door d'aadren giert omdat ik wil exploderen in actie. Om dan enige tijd later met pijnlijk wit dichtgeknepen vuistjes 'n paar keer driftig op tafel te dreunen, een oprispende godslastering weg te slikken en snerpnd sarcastisch **Remco Camperts** fameuze claus de kamer in te smijten: 'Iedereen weet waarom het niet kan. Er is geen geld'. De hierboven geschetste, voor een doorgaans lamlendig type als ik tamelijk ongebruikelijke gemoedstoestand, heb ik de laatste maanden enige keren beleefd na aanraking met D'66.

Wie een beetje de grote lijn in mijn publikaties van de afgelopen 14 jaar in de gaten heeft gehouden, weet dat ik solidair ben met de minder bedeelde in onze maatschappij. Uitgaande van mijn 'geloof' dat welbehagen ontstaat wanneer mensen hun creativiteit en individualiteit kunnen uitleven, en niet alleen hun behoefte aan consumptie maar vooral hun behoefte aan communicatie kunnen bevredigen, draag ik onverdroten ideeën en technieken aan om het welzijn van mens en maatschappij te bevorderen. Enkele van mijn 'stokpaardjes':

– de mensen zouden gelukkiger zijn wanneer de overheid zich wat méér bezig hield met de CONstructie van het gewenste i.p.v. met de DEStructie van het ongewenste.

– de enige echte democratie is de democratie van de marketing: proposities die zijn toegesneden op de persoonlijke behoeften van een consument, die er vrijwillig en gemakkelijk op kan ingaan, daarbij geholpen door een belofte van bevrediging.

– consumptie is geen schande, ademen is ook consumeren. Een smeùge margarine is ook 'n vorm van leefbaarheid.

– je krijgt geen betere wereld door spreiding van kennis, macht en inkomen, maar door een zodanige verdeling van poen, pret en prestige over ieder individu dat een iegelijk gemiddeld op een zeventje komt.

– de vervuiling te land, ter zee en in de geest is maatschappelijk probleem No. 1.

– bij toenemende welvaart treedt de 'wet van de afnemende motivatie' in werking. De meeste politici denken echter nog altijd dat de mens een automaat is die alleen op geldinworp reageert.

Het heldere denken

Het is logisch dat iemand die er – zulke opvattingen op na houdt zichzelf zó progressief voelt dat hij van de 19de-eeuwse paternalistische betutteling van de PvdA niks wil weten, maar ook niks van de revolutionaire rancune die de meer romantische radicalen begeistert. Het kortzichtig materialisme van de VVD is zó intens bourgeois-egoïstisch op afwenteling van verantwoordelijkheid gebaseerd, dat ik me daar ook niet bij thuis voel en het CDA wil ons allemaal weer reduceren tot onmondige misdienaartjes, dus dat is ook 'uit'. Alleen D'66 blijkt te beschikken over de creatieve visie op een toekomstige wereld met een geïntegreerd beleid van **welzijnsbevordering** op elk gebied, materieel zowel als immaterieel, i.p.v. op de besrijding van de kwalijke gevolgen van specialistisch hokjesdenken waardoor elke oplossing hier een nieuw probleem creëert daar. Alléén D'66 blijkt duidelijk te beseffen dat het in de maatschappelijke staat waarin wij thans verkeren niet langer gaat om méér maar om **beter**. En dat je de vervreemding die vooral veroorzaakt is door de schaalvergroting op elk gebied, niet kunt cureren door het principe van de schaalvergroting dan

ook maar toe te passen op de welzijnsvoorzieningen. Ik citeer **Jan Terlouw**: 'We hebben het allemaal beter. En we zijn meer ziek. We hebben een prachtig stelsel van sociale verzekeringen opgebouwd, en we zijn meer ziek. We hebben een peperdure organisatie voor de volksgezondheid, en we zijn meer ziek. We hebben uitgekookte diëten, kennis van voedingsleer, een farmaceutische industrie, trimbanen en sportvelden, en we zijn meer ziek. Misschien hebben we te ijverig aan de systemen gebouwd, we zijn vergeten te kijken of ze wel naar de menselijke maat gesneden zijn'.

Huis-aan-huis of pagina-groot

Het bovenstaande zijn enkele regels uit de 'algemene beschouwingen' die Jan Terlouw in oktober vorig jaar heeft afgestoken. Het complete stuk is 'n indrukwekkende analyse van de motivatie-crisis die de materialistische westerse cultuur teistert. Terlouw erkent de grote rol die het socialisme de laatste honderd jaar heeft gespeeld bij het totstandkomen van een rechtvaardiger maatschappij. Maar het collectivisme is uit de klauw gelopen en vermorzelt het individu, dat beroofd is van al zijn verantwoordelijkheden. Nu is er een **individualisering** nodig. Jan Terlouw noemt dat 'post-socialistisch liberalisme' en wat D'66 daarmee bedoelt is neergelegd in het beleidsprogramma 1977-1981.

Kijk, en de lectuur van dit indrukwekkend proza bezorgt mij keer op keer de eigenaardige symptomen die ik in het begin van dit stukje heb genoemd. Ik zou willen dat de magistrale rede van Jan Terlouw plus het beleidsprogramma van D'66 (vertaald in bevattelijke termen) onder de aandacht van elke Nederlander gebracht zou kunnen worden. En ik dacht

dat dat zou moeten kunnen in de vorm van een soort 'Gelukskrant voor Nederland' die huis-aan-huis verspreid wordt. Maar ja, dat kost duiten. Een hele bom duiten. Vandaar **Remco Campert**.

Zo is dat ook met die 'Gelukskrant voor Nederland'. Jan Terlouw zegt: 'De systemen zijn perfect, feilloos, sluitend en in al hun volmaaktheid vaak belachelijk. Scholen, ziekenhuizen, tehuizen voor ouderen van dagen werven met voorbeeldige ijver cliënten om aan subsidie te komen. Allerlei gesubsidieerde instellingen zijn als de dood om geld over te houden, omdat anders het jaar daarop hun subsidies worden gekort'. Tja, en daarom verschijnen er zelfs volstrekt overbodige tijdschriften waarin organisaties op het gebied van de volksgezondheid herkauwen wat al vele malen in krant en vrouwenblad heeft gestaan. Geldverspilling zonder andere doelstelling dan geld opmaken dat er nu eenmaal is. Terwijl een werkelijk zinvol project als de 'Gelukskrant voor Nederland' (eventueel als advertentiepagina in de dagbladen) kansloos is bij gebrek aan poen. Tenzij...

Ja, het kan best zijn dat ik me volstrekt belachelijk maak door het in opperste naïeveteit zelfs maar te opperen: zitten er onder u niet 200 mensen/bedrijven die f 1000,— willen storten op Giro 1.000.000 om de boodschap van Jan Terlouw en D'66 onder de aandacht te brengen van ons volk? Ach – doet u 't dan. Alstublieft. Met vermelding 'geluk'.